

1. Poročilo o posvetovanju v zvezi z izhodišči agencije glede razpisa frekvenc za mobilno tehnologijo

1.1. Uvod

Posvetovalni dokument o izhodiščih za razpise frekvenc za mobilno tehnologijo (v nadaljevanju: posvetovalni dokument), je bil objavljen na spletni strani agencije 22. marca 2013. Rok za posredovanje pripomb in odgovorov zainteresirane javnosti je bil 22. april 2013. Na zahtevo enega udeleženca je bila javna razprava podaljša do 8. maja 2013. V določenem roku, je agencija prejela pisne pripombe, predloge in odgovore štirih mobilnih operaterjev: Telekom Slovenije d.d., Si.mobil d.d., Tušmobil d.o.o. in T-2 d.o.o. ter odgovore in pripombe Skupnosti občin Slovenije (SOS).

Namen javnega posvetovanja je bil prejeti pripombe, predloge in odgovore na vprašanja, postavljena v posvetovalnem dokumentu, kot tudi splošne pripombe in mnenja predmetnega dokumenta glede nadaljnega upravljanja s frekvenčnim spektrom, tudi v luči ciljev, ki jih postavlja digitalna agenda EU. Posvetovalni dokument podaja splošne informacije o trenutnem stanju frekvenčnega spektra v Sloveniji, trenutno stanje in predviden razvoj na trgu mobilne telefonije, predvsem pričakovano rast podatkovnega prometa in tozadevno rast potreb po frekvenčnih kapacitetah. Agencija je pozvala zainteresirano javnost naj poda mnenje o objavljenem posvetovalnem dokumentu in odgovore na vprašanja, zastavljena na koncu dokumenta. Ta vprašanja zajemajo vse pomembne teme, povezane z načrtovanimi postopki dodeljevanja frekvenc, vključno z obliko dražbe, spektralnimi kapami, rezervacijami spektra, obveznostmi pokrivanja in obveznostmi izgradnje omrežij, morebitnih posebnih obveznosti pokrivanja, vezanih na dodeljene frekvence na 800 MHz ter omrežno sodelovanje med operaterji. Agencija bo pri nadaljnjih korakih v procesu podeljevanja frekvenc upoštevala vse relevantne prejete pripombe, stališča in odgovore na posvetovalni dokument.

V nadaljevanju agencija podaja povzetke prejetih mnenj in odgovorov na posamezna vprašanja in svoje komentarje nanje. V navedene povzetke so vključene tudi vse splošne pripombe zainteresirane javnosti.

1.2. Povzetek komentarjev in odgovorov na vprašanja

1. Ali menite, da je podelitev vseh frekvenčnih pasov v enem samem postopku učinkovita rešitev, ki bo pripomogla k večji transparentnosti in gotovosti za vlagatelje? Prosimo, navedite razloge.

En udeleženec posvetovanja izraža dvom, da so dražbe pravi način podelitve frekvenc in predlaga, da se kot dodatni merili uporabita obveznost pokrivanja in oveznost izgradnje omrežij; drugi udeleženec opozarja, da mora postopek izpolniti ključne zahteve, kot so preglednost, nediskriminatornost in konkurenčnost; dva pa podpirata predlog agencije glede postopka podelitve frekvenc. Poleg tega eden od udeležencev opozarja na finančno obremenitev v primeru hkratne dražbe več frekvenčnih pasov, ki bi operaterje izpostavila finančnim pritiskom in za frekvence v pasu pod 1GHz predlaga dražbo ločeno od dražbe za ostale frekvence v višjih frekvenčnih pasovih. Ta udeleženec ne soglaša s kombinatorno dražbo. Eden izmed udeležencev podaja vrsto predlogov, ki se ne nanašajo na to vprašanje in bodo obravnavana kasneje na ustreznih mestih.

Čeprav en izmed udeležencev ne verjame, da so dražbe ustrezen način podelitve frekvenc, agencija ugotavlja večinsko podporo podelitvi frekvenčnih pasov v enotnem postopku. Agencija bo pravočasno objavila podrobna pravila dražbe in vse ostale informacije ter zagotovil vsem zainteresiranim strankam možnost, da se bodo do njih opredelili. Agencija kljub temu ne spreminja svojega stališča, da so ločene dražbe za posamezne frekvenčne pasove manj ustrezne, saj zahtevajo podvajanje postopkov in so zelo neučinkovite. Poleg tega lahko vodijo do znanega "problema izpostavljenosti", ki ustvarja tveganja za obstoječe operaterje, da bi dejansko

dobili možnost dražiti ključne frekvence. Odločitev o tipu dražbe (CCA, SMRA ali drugih) še ni sprejeta. V procesu odločanja bodo pretehtani vsi prejeti komentarji v zvezi s predmetnim vprašanjem.

2. Kakšne bi bile po vašem mnenju prednosti, če bi bili obravnavani frekvenčni pasovi dodeljeni ločeno?

Dva udeleženca posvetovanja sta podala svoj prispevek na to temo. En udeleženec se boji, da bi lahko enoten postopek privedel do skrajšanja obdobja veljavnosti obstoječih odločb o dodelitvi radijskih frekvenc (v nadaljevanju: ODRF), drugi pa trdi, da bi morali sprostiti tudi TDD spekter in 3GHz spekter, vendar bi ju bilo treba podeliti na ločeni dražbi.

Agencija ne namerava skrajšati obdobja veljavnosti obstoječih ODRF. Agencija ponovno navaja, da bo TDD spekter vključen v dražbo, ni pa še sprejeta odločitev o hkratni podelitvi 3GHz spektra.

3. Ali uskladitev datumov poteka veljavnosti podeljenih frekvenc prispeva k regulatorni gotovosti in boljšemu načrtovanju pogojev poslovanja za operaterje mobilnih omrežij? Prosimo, navedite svoje razloge.

Samo en udeleženec posvetovanja je odgovoril na to vprašanje, vendar odgovor postavljenega vprašanja ne zadeva neposredno. Udeleženec meni, da je uskladitev datumov praktično nemogoča. Poleg tega meni, da bodo dodatni stroški, ki jih povzroča prestrukturiranje omrežja, prizadeli operaterje ter da operaterji potrebujejo jasne pogoje in dovolj časa za izvedbo prilagoditev. Zato zahteva dvoletno prilagoditveno obdobje. Ravno tako meni, da bi lahko spremembe v lastništvu obstoječih operaterjev in vstop novih operaterjev na trg spremenili pogoje, kar bo zelo otežilo poslovno načrtovanje, v primeru, da dejansko pride do sprememb datumov veljavnosti. Zato zahteva stabilno in jasno okolje.

Glede na dejstvo da na to vprašanje ni bilo podanega nobenega določnega odgovora. Agencija meni, da je za deležnike ta tematika manj pomembna. Agencija ni predlagala uskladitve vseh datumov poteka veljavnosti podljenih frekvenc, temveč le tiste uskladitve, ki so navedene že v osnutku strategije upravljanja frekvenc. Pomisleki udležencev posvetovanja v zvezi s stroški prilagajanja in druga vprašanja bodo obravnavana v osnutku razpisne dokumentacije (Information Memorandum) .

4. Bi morali upoštevati vse uskladitve datumov poteka veljavnosti?

Agencija je prejela samo en odgovor na to vprašanje, ki izraža zaskrbljenost, da bi bila lahko veljavnost dovoljenj za 2,1 GHz frekvenčni pas skrajšana v okviru postopkov uskladitve datumov poteka veljavnosti.

Agencija ponovno poudarja, da nima takšnih načrtov.

5. Kateri format dražbe se vam zdi bolj primeren: dražba z več krogi SMRA (Simultaneous multiple round auction) ali kombinatorna časovna dražba CCA (Combinatorial clock auction)?

En udeleženec posvetovanja ne izraža nedvoumne želje po posebej določeni obliki dražbe. Ta udeleženec pa poudarja, da bi morala biti dražba pregledna, nediskriminatorna in konkurenčna ter predlaga dvokrožni sistem, en za dodeljevanje frekvenc in drugi za zagotovitev prihodkov v proračun države v obliki enkratnih nadomestil.

En operater se nekoliko bolj nagiba k CCA, medtem ko dva operaterja CCA ne podpirata. Eden od njiju se ne strinja z zapletenimi postopki dražbe, pa naj bo to SMRA ali CCA. Po njegovem

mnenju so zapleteni postopki samo zapravljanje časa in denarja in ne prispevajo k večji kakovosti podelitve frekvenc.

Iz odgovora na vprašanje št 11, kjer je predlagan dvokrožni postopek, agencija ugotavlja, da so njegovi predlogi tesno povezani z zaskrbljenostjo, da bi lahko bili manjši operaterji izrinjeni s strani finančno močnejših operaterjev. Zato v prvem krogu predlaga zelo stroge frekvenčne kape. Vendar udeleženec ne pove ničesar o tem, kako naj bi bila organizirana prvi in drugi krog in tako ne poda končnega odgovora na vprašanje, kateri format dražbe (CCA, SMRA) je smiselno uporabiti.

Agencija ugotavlja neenotnost mnenj treh operaterjev, ki so odgovarjali na to vprašanje. Agencija bo naredila vse, da bi prepričala udeležence o prednosti dražb, ki jih je intenzivno proučevala in ki so v uporabi po vsem svetu. Vse ugotovitve in razloge za izbrani format dražbe in vsa povezana postopkovna pravila bodo opisana v osnutku razpisne dokumentacije.

- 6. V izogib nesorazmernim stroškom postavitve omrežja bi se lahko agencija odločila za dražbo z možnostjo oprostitev od obveznosti pokrivanja za omejeno število frekvenčnih blokov v pasu 800 MHz (primerljivo z dražbami frekvenc na Danskem). Ali menite, da bi bil tak model dražbe primeren način za oprostitev operaterjev od obveznosti pokrivanja v pasu 800 MHz za določena ruralna območja?**
- 7. Ali naj po vašem mnenju agencija upošteva švedski model, ki določa zahteve po pokritosti za le en ODRF v pasu 800 MHz, a hkrati dovoljuje, da izbrani ponudnik uporabi precejšen del ponujenih finančnih sredstev za financiranje obveznosti pokrivanja?**
- 8. Ali menite, da bi lahko APEK upošteval model glede zahtev po pokritosti v pasu 800 MHz, kjer bi te veljale le za en frekvenčni podeljen podpas za 2x10 MHz (britanski model)?**
- 9. Ali naj agencija glede zahteve po pokritosti v pasu 800 MHz upošteva danski model?**

Odgovore na ta štiri tesno povezana vprašanja je smiselno združiti. Sodelujoči so izrazili vrsto mnenj o problemih, ki se postavljajo za temi vprašanji. En operater predlaga, da bi obveznost pokrivanja vezali samo na en blok 2x5MHz v 800 MHz pasu. Drugi operater meni, da bi lahko posebni pogoj pokrivanja vezani zgolj na en sam 800 MHz podeljeni blok privedli do lokalnih monopolov na ruralnih območjih. Isti operater - kot tudi vsi ostali operaterji - pa ne podpirajo niti danskega niti švedskega modela in posebnih pogojev pokrivanja. Namesto tega predlaga enake pogoje pokrivanja na vseh podeljenih 800 MHz blokih. Izpolnjevanje obveznosti pokrivanja ne sme biti vezano izključno na frekvenčni pas 800 MHz; operater bi lahko uporabil za doseganje pokritosti vse razpoložljive frekvence po lastni presoji. Dodatno priporoča upoštevanje slovenske specifikke, zlasti velikosti države. Isti operater poleg tega trdi, da se mora problem belih lis in doseganje ciljev digitalne agende 2020 reševati ločeno od podelitve ODRF, v skladu z nacionalno strategijo, ki ni vezana na dodelitev frekvenc. Po njegovem mnenju zahteva pokrivanje belih lis precejšnje naložbe, kar pomeni tveganje neizpolnjevanja obveznosti. Eden izmed udeležencev razprave močno podpira visoke obveznosti pokrivanja belih lis. En od udeležencev pa predlaga, da naj razprava o pokrivanju do sedaj s širokopasovno storitvijo nepokritega podeželja temelji na posodobljeni slovenski širokopasovni strategiji, ki bo vključevala tudi cilje digitalne agende 2020, ki pa v tem trenutku ni na voljo.

Da bi se izognili nejasnostim v zvezi z uporabo izraza »bele lise«, bo v nadaljevanju agencija uporabljala izraz "nepokrita ruralna območja", kar pomeni območja, kjer ni širokopasovne pokritosti. Agencija že preučuje število blokov, namenjenih za pokrivanje nepokritih ruralnih območij in tveganja glede morebitnega posledičnega nastanka lokalnih monopolov. Še posebej bo agencija proučila obveznosti dostopa na takšnih frekvenčnih blokih, da bi preprečil morebitne konkurenčne ovire. Agencija bo v vsakem primeru svojo odločitev oprla na podrobno analizo - tako splošnih - kot za Slovenijo specifičnih problemov, vključno z vprašanjem izključne rabe frekvenčnih pasov za izpolnitev obveznosti pokrivanja. Agencija ne soglaša z mnenjem, da cilji digitalne agende 2020 nimajo nobene povezave s podelitvijo frekvenčnih pasov in opozarja na

dokument RSPP, ki izrecno pooblašča nacionalne regulatorne organe, da lahko določijo posebne pogoje pokrivanja na frekvenčnem pasu 800 MHz. V posvetovalnem dokumentu agencija ni nikjer omenila, da bi kakršne koli posebne obveznosti pokrivanja nepokritih ruralnih območij, vezane na frekvenčni pas 800 MHz, morale biti izpolnjene zgolj z uporabo frekvenčnega pasu 800 MHz. Agencija se zaveda, da je treba posodobiti slovensko širokopasovno strategijo. Vendar pa strategija agencije za upravljanje frekvenc ni zelo odvisna od nacionalne širokopasovne strategije, razen pri opredelitvi nepokritih ruralnih območij, ravni storitev in obveznosti pokrivanja. Agencija bo prilagodila strategijo upravljanja frekvenc v skladu z zadnjo dostopno nacionalno strategijo Republike Slovenije o zagotavljanju širokopasovnih storitev.

10. Ali menite, da so spektralne kape primeren način zagotavljanja konkurence na mobilnem trgu?

Vsi štiri operaterji razumejo spektralne kape kot pomembno orodje za zagotavljanje konkurence na trgu. En udeleženec zelo priporoča različne spektralne kape za »vodilne« operaterje in za »druge« operaterje.

Agencija pogreša ustrezno natančno razlago ali opredelitev pojma "vodilni" operater in brez ustrezne ekonomske in pravne podlage trenutno ne vidi možnosti takšnega ločevanja med operaterji. Vsekakor pa bo v osnutku razpisne dokumentacije tovrstno vprašanje deležno ustrezne analize.

11. Prosimo, opišite svoje predloge za spektralne kape in jih tudi utemeljite.

Predlagane kape se med seboj precej razlikujejo in so predvsem odvisne od tržnega položaja posameznega operaterja: od zelo strogih - presežno povpraševanje po frekvencah je praktično onemogočeno – do zelo ohlapnih, ki bi omogočile dvema operaterjema kupiti celoten spekter pod 1GHz. En operater odpira temo sprememb trenutno veljavne dodelitve spektra, ki bodo posledica dražbe in opozarja na visoke stroške prilagajanja, tveganje prekinitve zagotavljanja storitev in na zahtevano daljše obdobje prilagajanja, če bi po dražbi prišlo do izgube določenih frekvenc, ki jih operater trenutno uporablja.

Agencija bo skrbno analizirala ekonomske podlage in možne izide dražbe. V skladu z rezultati takšne analize bo podal predlog spektralnih kap, ki bo del osnutka razpisne dokumentacije in predmet nadaljnjega posvetovanja. Agencija ne vidi tesnejše povezave med problemi prilagajanja in spektralnimi kapami. Probleme prilagajanja bo treba rešiti v tako imenovanem podelitvenem koraku dražbe, ki se uporablja za preslikavo splošnih blokov v dejanske frekvenčne bloke. Agencija ponovno podaja, da bo v osnutku razpisne dokumentacije predlagan tržno usmerjen postopek.

12. Na zadnjih nekaj dražbah so se pojavljale razprave o rezervaciji spektra za nove udeležence na trgu. Ali naj agencija rezervira določen spekter za morebitne nove udeležence ali poznejše potrebe po kapacitetah?

13. V katerem frekvenčnem pasu naj se rezervirajo frekvence in v kolikšni meri?

Ti dve vprašanji je smiselno obravnavati skupaj. Obstaja široko soglasje, da v trenutnih razmerah na trgu ni potrebe za rezervacijo spektra za spodbujanje vstopa novih operaterjev na slovenski trg. Dva odgovora predlagata za nove operaterje višje pasove (2,1 GHz, 2,6 GHz, 3GHz), en od obeh pa nakazuje tudi možnosti rezervacij spektra za nove operaterje za prihodnje dražbe v 700MHz pasu.

Potreba po rezervaciji spektra za nove udeležence bo predmet nadaljnje ocene konkurence na slovenskem trgu mobilnih komunikacij, ki jo bo agencija izvedla v okviru priprave osnutka razpisne dokumentacije.

14. Ali naj se frekvence v pasu 800 MHz uporabijo predvsem za nudenje storitev na območjih "belih lis", preden se dovoli uporaba tudi drugje in/ali za druge namene (npr. pokritost v notranjosti zgradb)? Utemeljite vaše mnenje.

Prejeti so bili trije odgovori na to vprašanje, dva izmed njih sta neposredno povezana z vprašanjem, tretji pa se samo dotika temeljnega vprašanja, o smiselnosti posebnih obveznosti pokrivanja na 800MHz frekvenčnih blokih. Eden izmed neposrednih odgovorov ocenjuje obveznosti nemškega regulatorja - nemški model - kot zanimive, vendar neprimerne za Slovenijo, predvsem zaradi razlik v velikosti držav. Isti udeleženec ponavlja svoje mnenje, da bi morali cilje digitalne agende 2020 obravnavati ločeno. Drugi udeleženec jasno nasprotuje prednostnemu pokrivanju belih lis in trdi, da pokrivanje omejeno na »bele lise« ne bi bilo optimalno, zato namesto tega predlaga splošno obveznost pokrivanja in ne nasprotuje posebnim obveznostm pokrivanja v 800 MHz. Bela lise je treba definirati skladno z definicijo iz Pravil o državni pomoči za vpeljavo širokopasovnih storitev.

Tretji prispevek zagovarja mnenje, da ne bi razlikovali med 800 MHz in 900 MHz frekvenčnimi pasovi. "Vodilni" operaterji bi morali imeti posebne obveznosti, če bi jim uspelo kupiti frekvence v nižjih pasovih v višini njihovih frekvenčnih kap.

Udeleženec posvetovanja, ki predstavlja lokalne skupnosti, odločno podpira predloge agencije za obveznosti pokrivanja belih lis v 800 MHz pasu.

Agencija je iz zgornjih prispevkov zaključila, da ni posebnih razlogov za prednostno uporabo 800 MHz spektra v nepokritih območjih podeželja. Zdi se, da ni odločnega nasprotovanja obveznostim pokrivanja vezanih na podeljeni 800 MHz spekter, kljub nasprotovanju enega od operaterjev. Opredelitev nepokritih ruralnih območij in obveznosti pokrivanja, vezanih na 800 MHz frekvenčni pas, bo pomemben predmet nadaljnje ocene v okviru priprave osnutka razpisne dokumentacije.

15. Ali naj bodo "bele lise" določene s pomočjo statističnih regij Slovenije, pri čemer naj bo v vsaki statistični regiji 95% vseh poštnih naslovov pokritih z mobilnimi širokopasovnimi storitvami? Ali naj bo 98% poštnih naslovov v Sloveniji pokritih s širokopasovnimi mobilnimi storitvami? Mobilne širokopasovne storitve naj omogočajo učinkovito bitno hitrost na robu celice 2 Mbit/s? Kakšen odstotek pokritosti poštnih naslovov predlagate? Kakšno bitno hitrost na robu celice predlagate? Navedite razloge.

16. Ali naj bodo "bele lise" določene s pomočjo statistike naselij v Sloveniji? Pri tem bo za belo liso veljalo območje, kjer 75 % naslovov ni pokritih z učinkovito bitno hitrostjo na robu celice 2 Mbit/s (ob majhni zasedenosti celic), če je število gospodinjstev v teh naseljih večje ali enako številu 10 in če gospodinjstva še nimajo nobene druge oblike širokopasovnega dostopa. Bele lise bodo določene s simulacijo pokritosti na 800 MHz iz lokacij obstoječih baznih postaj na 900 MHz.

17. Kakšen odstotek pokritosti naslovov v teh belih lisah predlagate?

18. Ali se strinjate, da bi morala biti bitna hitrost od baznih postaj proti uporabnikom na teh območjih najmanj 2 Mbit/s? (Če se ne, vas prosimo, da navedete ali sta po vašem mnenju minimalni bitni hitrosti 1Mbit/s ali 5Mbit/s primernejši)

19. Ali se strinjate z zahtevo, da bi te obveznosti glede pokritosti moral imetnik ODRF izpolniti najpozneje 2 leti po prejemu ODRF v pasu 800 MHz? (Če se ne, vas prosimo, da navedete vaš predlog).

Ta vprašanja so obravnavana skupaj, saj se ukvarjajo z medsebojno izključujočimi možnimi odgovori in izvedbami. Ni jasnega mnenja o izbiri prostorske enote pri opredelitvi nepokritih ruralnih območij. En udeleženec nedvoumno podpira izbiro naselij, ostali se ne opredeljujejo.

Udeleženci razprave imajo jasno mnenje o ravni storitve, ki bi morala biti dosežena na začetku, predlagajo v začetku 1 Mbit/s na robu celice, z morebitnim kasnejšim povečanjem hitrosti.

Trije operaterji so predložili svoje predloge glede izgradnje omrežij. En operater zagovarja mnenje, da je treba "bele lise" določiti na tak način, da bodo skoraj vsi državljani imeli možnost uporabe interneta doma. Metoda določanja mora biti primerljiva tako za mobilna, kot fiksna omrežja.

Kjer bo mobilni širokopasovni dostop namenjen kot nadomestek za fiksni širokopasovni dostop, je treba upoštevati namestitve zunanjih anten za dostop do mobilnega širokopasovnega dostopa.

Operater, ki zagovarja različne frekvenčne kape za "vodilne" in "druge" operaterje predlaga enak pristop tudi pri gradnji omrežij: »vodilni« operaterji morajo zaključiti z izgradnjo 3 leta po podelitvi 800 MHz in 900 MHz frekvenc, "drugi" operaterji pa naj imajo v istem obdobju obveznost pokrivanja 30%. Dva operaterja pa predlagata 50% in 65% pokritosti po dveh letih, ter do 90% v 5 letih.

Udeleženec posvetovanja, ki zastopa lokalne skupnosti, podpira raven storitev najmanj 2 Mbit/s.

Agencija ugotavlja, da ni enotnega mnenja tržnih udeležencev, o temeljnih vprašanih obveznosti pokrivanja in pogojih izgradnje omrežja, kot tudi ne o izbiri prostorske enote pri definiciji nepokritih ruralnih območij. Zato bo agencija na temelju nadaljnjega preučevanja predlagal odločitve o opredelitvi nepokritih ruralnih območij in ravni storitev, obveznostih pokrivanja in hitrosti gradnje omrežja v osnutku razpisne dokumentacije, ki bo v celoti predmet javne razprave. Agencija namerava kot referenčno točko za obveznosti pokrivanja predlagati hitrost 2 Mbit/s za mobilne naprave znotraj stavb.

20. Prosimo, da komentirate splošen koncept souporabe omrežij, kot tudi na področju belih lis!

21. Podajte mnenje o omrežnih konzorcijih v zvezi s pokrivanjem belih lis.

22. Prosimo, podajte svoje mnenje glede teh vprašanj.

Vsi vprašani podpirajo souporabo pasivne infrastrukture. Obstaja široko soglasje, da je v sodelovanju z agencijo treba določiti in objaviti komercialne in tehnične pogoje glede souporabe pasivne infrastrukture. Dva udeleženca posvetovanja sta pokazala na pravne probleme delitve obstoječe telekomunikacijske in druge ustrezne infrastrukture. Skupni podjemi so po mnenju dveh operaterjev primerno orodje za gradnjo omrežij. Za enega operaterja pa je primerno celo skupna uporaba omrežja med operaterji, ki so jim bile dodeljena dovoljena za uporabo frekvenc. Omrežja, nastala na podlagi skupnih podjetij naj bi bila biti odprta za omrežne operaterje in druge zainteresirane vlagatelje in naj bi bila upravljana kot strukturno ločena infrastrukturna omrežja (»NetCos«), ki sama nimajo pravice nuditi storitev končnim uporabnikom. En operater zagovarja »odprt dostop do stolpov«, torej stolpe, zgrajene s strani lokalnih skupnosti, ki ponujajo fizično strukturo, napajanje in povezljivost z optiko, ki bi bili odprti za vse zainteresirane stranke po komercialnih pogojih. Razprave o souporabi aktivnih elementov praktično ni.

Agencija je seznanjena z željo o nadaljnji opredelitvi souporabe infrastrukture in skupnih podjetij. Koncept skupnih podjetij (joint venture) ne sodi v pristojnost agencije. Agencija bo kljub temu pričela s sodelovanjem s pristojno Agencijo za varstvo konkurence za določitev jasnih pravil v zvezi tovrstnimi ravnanji in posledično zagotovitvijo regulatorne gotovosti, ki izhaja iz vprašanj o možnem obsegu in intenzivnosti sodelovanja in drugem.

1.3. Zaključki

Agencija se zahvaljuje vsem sodelujočim za njihove prispevke ter odgovore na vprašanja zastavljena v posvetovalnem dokumentu. Agencija bo nadaljevala z aktivnostmi skladno s " Predvideno časovnico za predlagani načrt upravljanja frekvenčnega spektra", objavljeno na koncu posvetovalnega dokumenta. Vse prejete pripombe in odgovori v predmetni javni razpravi bodo v veliki meri pomagali agenciji pri pripravi osnutka razpisne dokumentacije v obliki informacijskega memoranduma, ki bo predmet javnega posvetovanja, predvidoma v začetku septembra 2013. Agencija bo po potrebi izvedla tudi vmesna javna posvetovanja o posameznih pomembnih temah v okviru procesa priprave osnutja razpisne dokumentacije. S takšnim pristopom agencija nadaljuje izmenjavo mnenj, pripombe in kritik zainteresirane strokovne javnosti. Agencija vidi tak pristop kot pomoč in način, da se pri določanju pogojev, posebej v ključnih točkah, seznanijo in posledično ustrezno odzove na potrebe trga .

Agencija razume prispevke iz javnega posvetovanja v splošnem kot podporo predlaganim izhodiščem za razpise frekvenc za mobilno tehnologijo in strategiji za upravljanje frekvenc. Še vedno pa se precej stališč in mnenj razlikuje med samimi udeleženci javne razprave, kot tudi med agencijo in njimi. Obstaja nekaj pomembnih področij, kjer agencija zaznava potrebo po nadaljnji izmenjavi mnenj:

- 1) Dražbe kot ustrezen postopek za podeljevanje frekvenc
- 2) Uporaba in pomen izraza "bele lise"
- 3) Slovenska strategija razvoja širokopasovnih omrežij
- 4) Format dražbe
- 5) Spektralne kape
- 6) Obveznosti pokrivanja in obveznosti gradnje omrežij v nepokritih ruralnih območjih
- 7) Kakovost širokopasovnih storitev v nepokritih ruralnih območjih
- 8) Souporaba omrežij in skupni podjemi

Iz podrobnejše analize teh točk je razvidno, da so z izjemo točk 1, 2, 3 in 4 vsa vprašanja, združljiva z strategijo agencije za upravljanje frekvenc, navedeno v posvetovalnem dokumentu oziroma zahteva zgolj omejene prilagoditve. Dopolnjena različica strategije za upravljanje frekvenc bo objavljena v kratkem. Točke od 4 do 8 in vsa ostala, manj pomembna vprašanja, bodo skrbno razdelana v okviru osnutka razpisne dokumentacije, ki bo določal natančne pogoje in pravila za prihajajočo dražbo.

Agencija se zahvaljuje vsem udeležencem tega posvetovanja za njihove prispevke k prihodnjemu razvoju trgov slovenskih mobilnih komunikacij.